

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **A. V.**, zast. JUDr. Milanem Ostřížkem, advokátem, se sídlem Sadová 553/8, Ostrava - Moravská Ostrava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2012, č. j. 19 Ad 8/2012 - 9,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2012, č. j. 19 Ad 8/2012 - 9, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 29. 8. 2012, č. j. 19 Ad 8/2012 - 9, zamítl žádost o ustanovení opatrovníka, odmítl řízení o podání žalobce ze dne 30. 1. 2012 a rozhodl, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění konstatoval, že žalobce je zletilou fyzickou osobou a ten netvrdil ani nedoložil, že není procesně způsobilý. Soud proto návrh na ustanovení opatrovníka zamítl. Vzhledem k tomu, že podání žalobce postrádá zákonem stanovené náležitosti, soud jej usnesením ze dne 15. 5. 2012, č. j. 19 Ad 8/2012 - 4, vyzval, aby ve lhůtě 15 dnů od doručení usnesení své podání doplnil; současně jej poučil, že nebude-li v této lhůtě podání doplněno a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud řízení odmítne. Na tuto výzvu žalobce sdělil, že opakovaně žádá o přidělení opatrovníka, protože je dyslektik a dysgrafik; poukázal na svůj zdravotní stav a uvedl, že žádá doplacení do plného invalidního důchodu s příplatkem pro následky pracovního úrazu od roku 1993 a doplatek ke starobnímu důchodu pro trvalé následky pracovního úrazu z roku 1968. Soud shledal, že žalobce své původní podání

nedoplnil podle pokynů soudu. Jestliže žalobce na výzvu soudu ve stanovené lhůtě přiměřeným způsobem nereagoval a podání nesplňuje základní náležitosti podle § 71 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), není možno v řízení pokračovat. Soud proto řízení o tomto podání podle § 37 odst. 5 s. ř. s. odmítl.

V kasační stížnosti žalobce (dále jen „stěžovatel") namítal, že soud nesprávně vyhodnotil jeho žádost o ustanovení opatrovníka. Z podání stěžovatele je zřejmé, že žádal o ustanovení zástupce podle § 30 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Stěžovatel je dyslektik a dysgrafik, z jeho písemného projevu je patrné, že nemá právní vzdělání a k ochraně svých práv nezbytně potřebuje právní pomoc. Stěžovateli se nedostalo ani poučení o tom, že si může požádat o ustanovení zástupce. Vzhledem k těmto skutečnostem nebyl stěžovatel schopen sám doplnit náležitosti svého podání; usnesení soudu ze dne 15. 5. 2012 navíc obsahuje právní obraty nesrozumitelné běžnému člověku, tím spíše člověku trpícímu dyslexií a dysgrafií. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Na návrh stěžovatele Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 23. 10. 2012, č. j. 4 Ads 112/2012 - 16, ustanovil jeho zástupcem JUDr. Milana Ostřížka, advokáta.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel zdůraznil, že na výzvu krajského soudu reagoval v rámci svých zdravotních možností a svého postižení. Požadoval-li přidělení opatrovníka, lze se oprávněně domnívat, že požadoval přidělení zástupce. Soud neučinil žádné opatření k tomu, aby postup stěžovatele, který trpí dyslexií, dysgrafií a patrně i sníženou mírou obecné inteligence, reparoval svoláním ústního jednání nebo ustanovením zástupce.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti a jejím doplnění.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu, „[j]*e-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem.*" (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 625/2005, www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud proto považoval za důvod kasační stížnosti důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 30. 1. 2012 u krajského soudu podání, ve kterém žádal „*o prošetření přiznání příplatku k důchodu o invaliditu pro pracovní úraz z roku 1968, pro trvalé následky úrazu*"; popsal svůj zdravotní stav a požádal o přidělení „*opatrovníka soudu*" s tím, že je dyslektik, dysgrafik a držitel ZTP.

Krajský soud usnesením ze dne 15. 5. 2012 stěžovatele vyzval, aby ve lhůtě patnácti dnů od doručení usnesení opravil a doplnil své podání tak, aby označil žalobce, žalovaného a rozhodnutí, jehož přezkoumání se domáhá, doplnil žalobní body, z nichž musí být patrno, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadený výrok rozhodnutí za nezákonný, uvedl konkrétní důkazy a návrh výroku rozsudku. Soud současně stěžovatele poučil, že nebude-li podání v této lhůtě doplněno a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud řízení odmítne.

V reakci na toto usnesení stěžovatel znovu požádal *„o přidělení opatrovníka k soudu“* z důvodu své dyslexie a dysgrafie. Za žalovanou označil stěžovatel Českou správu sociálního zabezpečení a dále se věnoval popisu svého zdravotního stavu a postižení. Krajský soud poté vydal usnesení napadené kasační stížností.

Nejvyšší správní soud shledal, že řízení u krajského soudu bylo zatíženo zásadní vadou a napadené usnesení je nezákonné. Kasační stížnost je tudíž důvodná.

Podle § 35 odst. 8 třetí věta s. ř. s., *požádá-li navrhovatel o osvobození od soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení.*

V rozsudku ze dne 19. 6. 2012, č. j. 4 Ads 7/2012 - 63, Nejvyšší správní soud vyslovil, že „[v]*ýzva k odstranění vad žaloby podle § 37 odst. 5 s. ř. s. nesmí předcházet rozhodnutí soudu o návrhu žalobce na ustanovení zástupce pro řízení*“ (rozsudek je dostupný na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud ve své judikatuře opakovaně klade důraz na to, aby se soudy při posuzování procesních úkonů účastníků řízení vyvarovaly přepjatého formalismu a zohledňovaly individuální charakteristiku jednotlivých účastníků řízení (srov. zejména usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003 - 56, publikované ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 534/2005, www.nssoud.cz).

Této povinnosti krajský soud v projednávané věci nedostál. Především nesprávně interpretoval v žalobě uplatněný požadavek stěžovatele na *„přidělení opatrovníka soudu“*, odůvodněný zdravotním stavem stěžovatele, jeho dyslexií a dysgrafií. Tento požadavek je podle názoru Nejvyššího správního soudu nezbytné považovat za návrh na ustanovení zástupce soudem ve smyslu ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. Z obsahu podání stěžovatele je totiž zcela zřejmé, že není schopen rozlišit mezi pojmem opatrovník a zástupce a současně není schopen ani účinně hájit své zájmy v řízení před soudem.

Měl-li krajský soud pochybnosti o charakteru zmíněného požadavku, bylo jeho povinností stěžovatele vyzvat k upřesnění a poučit jej o možnosti ustanovení zástupce soudem podle § 35 odst. 8 s. ř. s. V žádném případě však soud nebyl oprávněn žalobu odmítnout pro neodstranění vad, a to tím spíše, že stěžovateli adresoval nedostatečně individualizovanou výzvu, na niž stěžovatel v mezích svých možností řádně reagoval.

Nejvyšší správní soud shrnuje, že stěžovatel nebyl řádně vyzván k odstranění vad podání, neboť výzva předcházela rozhodnutí o návrhu na ustanovení zástupce. Postupem krajského soudu bylo porušeno nejen právo stěžovatele na právní pomoc, ale také jeho právo na přístup k soudu, neboť mu soud neumožnil odstranit vady žaloby a dosáhnout jejího věcného projednání.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2012, č. j. 19 Ad 8/2012 - 9, pro jeho nezákonnost zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Na okraj Nejvyšší správní soud podotýká, že podle § 37 odst. 5 s. ř. s. se s účinností od 1. 1. 2012 neodmítá „*řízení o takovém podání*“, ale samotné podání.

Podle § 110 odst. 4 s. ř. s., *zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.* Nejvyšší správní soud připomíná, že stěžovateli ustanovil zástupce z řad advokátů a vztah právního zastoupení trvá i v dalším řízení o žalobě před krajským soudem poté, co bylo původní rozhodnutí krajského soudu Nejvyšším správním soudem zrušeno (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2010, č. j. 4 Azs 6/2010 - 42, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 2081/2010, www.nssoud.cz). Na krajském soudu nyní bude, aby stěžovatele prostřednictvím jeho zástupce vyzval k odstranění vad žaloby a stanovil mu k tomu přiměřenou lhůtu.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti a o odměně ustanoveného zástupce rozhodne podle § 110 odst. 3 s. ř. s. v novém rozhodnutí krajský soud.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. prosince 2012

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu